

Kust in de ban van kunst

"Ik breng de kunst naar de mensen. Als ze prikkelt, komen de mensen misschien terug naar de kunst," zegt Willy Van den Bussche, commissaris-generaal van *Beaufort 2006*, de tweede triennale voor hedendaagse kunst van De Panne tot Knokke-Heist. Een dagje aan zee scheidt u van een staalkaart van de hedendaagse kunst. Een kijkje achter de schermen (en scherven).

Foto: Saskia Vanderstichele

LAAT KINDEREN MAAR OP KUNST KRUIPEN

Wind, zand, zout, balorige jongeren. Kunst in de open lucht is blootgesteld aan al deze elementen. Zijn er daarom kunstwerken geweerd of aangetrokken?

Bij de Italiaanse beeldhouwer Guiseppa Penone vormt de erosie juist een onderdeel van het werk. Het is eigenlijk zeer nefast om een groot blad witte marmer aan de elementen over te laten, maar dat past in Penones optiek om een relatie met de natuur aan te gaan. Zijn werk *La Peau du Vent* zal in Wenduine slag leveren met de tijd. In de duinen van De Panne staat nog altijd de *Christophorus* van Gerhard Lentink van *Beaufort 2003*. Dat beeld is technisch zo perfect dat het alle mogelijke weersomstandigheden trotseert. Alleen het patina verandert, en dat is juist het mooie eraan.

Het is veel moeilijker om op vandalenstreken te anticiperen. Ik hoop dat de mensen goed opgevoed zijn. Door sterk werk neer te zetten, bijvoorbeeld, proberen we wel de aanleiding weg te nemen. Al kan kwaliteitsvol werk ook omgekeerd werken, en sommigen juist aantrekken om streken uit te halen. Maar camera's en andere systemen houden alles in de gaten. *Beaufort 2003* is een les geweest, nu is er geen enkele *billboard* meer bij. Jongeren hadden er toen een spelletje van gemaakt om met een mes in de hand op de fiets langs de foto's van Dirk Braeckman te rijden. Nu worden er alleen stevige materialen gebruikt. We moeten de kinderen ook de gelegenheid geven om op het kunst-

Beaufort 2006

werk te kruipen, hé, of toch iets met het werk aan te vangen. Wat de naakte stalen mannen van Antony Gormley in De Panne niet allemaal kregen aange-meten: kledij, condooms,...

In het Museum voor Moderne Kunst (PMMK) in Oostende kunnen de bezoekers ook hun ding kwijt in een gastenboek, en in de wandelgids, die werd samengesteld met de verschillende toeristische diensten, zit een aantal lege bladzijden, het zijn allemaal uitlaatkleppen.

De kinderen kunnen met ideeën aan de slag in de prikkelkamer van de kunstenaar. *Beaufort 2006* heeft nu ook een educatief luik, dat heeft een project van deze omvang nodig. Ik heb voor deze *Beaufort* geopteerd voor de schilderkunst, nu de avant-garde de schilderkunst weer heeft toegelaten. In elke kustgemeente zal er in een kerk een picturale interventie zijn. Alle kerkfabrieken waren er uiteindelijk voor te vinden dat hedendaagse schilders blijvend een stempel op hun kerk zouden drukken. Dat is nooit eerder gebeurd. Eén project is afgesprongen omdat de kerk het werk na zes maanden wilde verwijderen. De kunstenaar in kwestie wilde de gebouchardeerde (gehamerde) inslagen op de zuilen, waarin hij een bepaald ritme had ontdekt, inkleuren. De academies van Oostende, Brugge en Knokke zouden er gedurende tien dagen met kleurpotloden aan het werk geweest zijn. We hebben geen jeugd meer in de kerk, zeggen ze dan, wel, nu hadden ze de jeugd weer eens in de kerk kunnen krijgen. Het is een gemiste kans, zowel voor de kunstenaar als voor de kerk zelf. In de overige kerken zal de meest geavanceerde technologie, zoals digitale uitvergrotingen, hand in hand gaan met traditionele werkwijzen.

OLIFANTEN OP HET STRAND

Zijn er kunstwerken die speciale zorg vragen om ze te kunnen realiseren?

Het drijvende rotseiland in inox van de Chinees Zhan Wang in de Zwinmond in Knokke-Heist is gebouwd op een ponton, een drijvend vlak, dat ook gebruikt wordt om aan schepen te werken. De kunstwerken moeten tegen een stoot kunnen, bij elk project komt er een ingenieurs-

bureau aan te pas. Bij werken van zo'n omvang kunnen we geen enkel risico nemen. Het gestrande schip, een aak, van Jane Alexander is maar liefst 38 meter lang, en die moet naar het strand van Oostduinkerke. Het schip komt uit Zuid-Afrika aan in Nieuwpoort, maar moet dan verder over de weg. Een hachelijke onderneming, waarvoor zelfs een tramleiding moet worden doorgesneden. We beschikken gelukkig over de knowhow van de Belgische (bagger)firma De Nul, die ons ook helpt bij de realisatie van het rotseiland. Op het strand zal het zijn alsof het schip uit de lucht is gevallen. Het schip is nu al (*eind februari*) onderweg. Ook de kudde olifanten van Andries Botha en tien zwarte medewerkers is in Zuid-Afrika ingescheept. De olifanten krijgen een thuis op het strand van De Panne, de streek van waaruit Vlaamse boeren in de zeventiende eeuw wegtrokken naar Zuid-Afrika.

In Zeebrugge hebben we een eigen atelier voor de kunstwerken die hier gemaakt worden. We doen er onder andere iets experimenteels. Bij de veertien meter lange liggende man van de Nederlander Tom Claassen, die zich zal neervlijen op het strand van Westende, vormt het zeezand

Louise Bourgeois, *Maman*
© vzw KU(N)ST*

Zhan Wang, *Floating Mountain of Immortels*
© vzw KU(N)ST*
COURTESY LONG MARCH PROJECT

Een kudde olifanten van Andries Botha wordt ingescheept in Zuid-Afrika
© vzw KU(N)ST*
COURTESY LONG MARCH PROJECT

zelf de *moule* (gietvorm) van het kunstwerk. Het zal merkwaardig zijn om de ledematen uit het zand overeind te zien komen. Een projectie van de *making of* van *Beaufort 2006* zal in het Museum voor Moderne Kunst (PMMK) in Oostende op groot scherm te zien zijn.

VERVREEMDING EN UTOPIE

Het thema van Beaufort 2006 is het zich toe-eigenen van de omgeving.

Hoe goed kent het grote aantal buitenlandse kunstenaars het plaatselijke erfgoed?

We zijn met elke kunstenaar meermaalen de locatie van zijn werk gaan bezoeken. In Koksijde zal de Italiaan Mimmo Paladino weer een link leggen met de abdij Ten Duinen aldaar, net zoals in

2003 toen het kunstenaarskoppel Anne en Patrick Poirier het grondplan ervan verticaal oprichtte. Daartegen is toen nog geprotesteerd. Het zich toe-eigenen is erg belangrijk in de visuele kunsten, het is in de jaren tachtig weer naar boven gekomen met *appropriation art*. Dagelijkse voorwerpen uit hun context halen en in een andere omgeving plaatsen, daar was Marcel Duchamps al mee bezig. In *Beaufort 2006* eigent de kunstenaar zich de directe omgeving toe, zijn werk vormt een geheel met het maritieme erfgoed. René Magritte was de pionier van dergelijke interpretaties, en realiseerde daarmee de utopie, binnen zijn schilderijen. Deze vervreemding, en het utopische, zijn de belangrijkste elementen in *Beaufort 2006*.

Het utopische komt zeer sterk tot uiting bij het drijvende rotseiland van Zhan Wang. De rots komt bovendien veel voor in het werk van René Magritte. Het eiland zal in verbinding staan met de muurschildering *Le Domaine Enchanté* in de Magritte-zaal van het Casino. Ik breng de kunst naar de mensen. Als ze prikkelt, komen de mensen misschien terug naar de kunst in het museum. *Beaufort Inside* in het PMMK is een platform van de dertig Belgische en internationale kunstenaars, van wie een of twee typische werken getoond worden. Centraal staat het werk van René Magritte, van wie een paar sleutelwerken zullen gepresenteerd worden.

Bij de vorige editie van *Beaufort* werkten de kunstenaars ook al met de onmiddellijke omgeving. Het atelier van James Ensor van Daniel Spoerri staat in het verlengde van Ensors gesloopte hoekhuis. Het was het eerste monument

Beaufort 2006

voor James Ensor, een onnozele buste van hem niet meegerekend. Voor mij was dat Ensoratelier een statement. Tijdens een herdenkingsplechtigheid in 2000 had ik een foto van zijn huis, dat ze aan het afbreken waren, in een rouwkrans laten inlijsten, en ik scandeerde: "Dankjewel, stad Oostende, om mij te laten afbreken. James Ensor." Ze konden er niet mee lachen.

Na *Beaufort 2003* kochten Oostende, De Panne, Koksijde, Middelkerke-Westende en Nieuwpoort de kunstwerken aan. Het is de bedoeling om het patrimonium van de kust uit te breiden, om van de kust een kunstvlakte te maken, met mondiale allures.

Op den duur kunnen de kustenaars zich dus ook laten inspireren door de kunstwerken die al aanwezig zijn aan de kust?

Er is één kunstenaar bij die dat nu al doet. De Rus Ilya Kabakov, vriend en medeperformer van Jan Fabre, zal samen met zijn echtgenote Emilia een antwoord geven op Fabres bronzen schildpad, *Searching for Utopia*. In de onmiddellijke omgeving van Fabres schildpad zal hij een scherp laten vallen als een stuk hemel. Het blijft een utopische plaats.

SADDAM HOUSSEIN ZET BEAUFORT OP DE WERELDKAART

Gebeurt de plaatsing van de werken in overleg met de gemeente of de buurtbewoners, toch ook een deel van de omgeving?

We gaan veel communiceren, heb ik tegen de gemeenten gezegd, over de plaatsing, over de logistieke steun, en dat is ook gebeurd. Het is dankzij *Beaufort* dat de diensten van de verschillende kustgemeenten voor het eerst hebben samengewerkt. Dat is een mooi neveneffect. Waren de gemeenten bij *Beaufort 2003* nog sceptisch, dan waren ze dat nu niet meer. Ook Bredene, de enige gemeente die toen niet heeft deelgenomen, stond nu te trappelen van ongeduld. Met een soort roadshow hebben we alle gemeenten aangedaan om buurtbewoners en handelaars uitleg te gaan geven over de werken en waar ze precies komen. Er was daar een stilte in de zalen, en een enthousiasme achteraf op de recepties... Het West-Vlaams Economisch Studiebureau had de vorige editie 600.000 bezoekers geteld, en een rendement van vijf euro voor elke geïnvesteerde euro.

Wie kan dat zeggen?

Eén negatieve reactie was er wel, op het intussen overbekende *Shark*, met een Saddam Houssein op sterk water, van de Tsjechische kunstenaar David Cerny. De Dronkenput in Middelkerke was nochtans de geschikte plaats voor dat werk. Maar de buurtbewoners zijn beginnen panikeren naar aanleiding van een persconferentie waarbij het werk als het toonbeeld van *Beaufort 2006* naar voren is gekomen, terwijl dat niet zo is, ach, het was rond de tijd van de rellen in Frankrijk. Burgemeester Michel Landuyt heeft daar rekening mee gehouden, en het werk zal nu niet in het openbaar maar in het museum zelf getoond worden. Ik betreur die beslissing nog altijd. Het is wel een enorme publiciteit natuurlijk, overal in de wereld wordt sindsdien naar de website van *Beaufort 2006* gesurft, maar met moslims heeft dit niets te maken. Het is bovendien een artistieke aanklacht tegen totalitaire regimes. Saddam Houssein is slachtoffer van zijn eigen regime, dat wordt er getoond, met een knipoog naar Damien Hirst, die een haai op sterk water plaatste.

Is het niet verleidelijk om over de landsgrenzen te springen, of verder landinwaarts te trekken, de kunststreek uit te breiden?

Dat was ook mijn bedoeling. Ik had in Frankrijk en Nederland een poot willen hebben, maar dat is om financiële redenen niet doorgegaan. Ik had ook het hinterland met de kleine poldergemeenten willen betrekken. Misschien is dat iets voor in een jubileumviering. Het probleem is dat de steun van politici niets te maken heeft met de inhoud van de projecten. Ideaal zou zijn om de fondsen te verenigen en te besteden aan de echt goede projecten. Ook de *Biënnale van Venetië* en *Documenta Cassel* zijn versterkt, versterkt, versterkt, en dat wil ik ook met *Beaufort*. De politici moeten inzien welke projecten er continuïteit moeten krijgen, zodat die meer *ampleur* krijgen, met meer middelen en mogelijkheden. Nu is het nog dikwijls miserie, ik heb het gevoel dat ik heel mijn leven tegen windmolens heb gevochten. Ik heb in de jaren zestig en zeventig triënnales voor plastische kunsten in Brugge georganiseerd, maar die waren ten dode opgeschreven, omdat er te weinig belangstelling voor was. Maar nu zit er *verschrikkelijk* nieuw leven in de hedendaagse kunst.

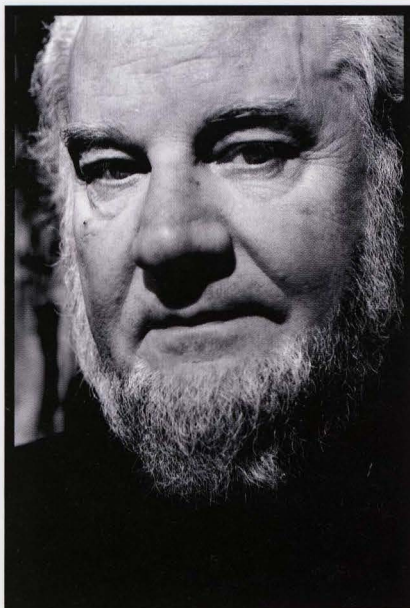

Foto: Saskia Vanderstichele

An Devroe

info

Beaufort 2006

Tel. 070 22 50 05
www.2006beaufort.be

Beaufort Inside

- Nog tot 3 september 2006
- PMMK
- Roméstraat 11
8400 Oostende
- Open : dinsdag tot zondag van 10 tot 18 uur

Beaufort Outside

Knokke-Heist

- Zhan Wang
- Michael Parekowitz
- Pedro Calapez

Zeebrugge

- Michael Ray Charles
- Jean Bilquin
- Monika Baer

Blankenberge

- Nigel Hall
- Stephan Balkenhol
- Ling Jian

De Haan-Wenduine

- Luk Van Soom
- Giuseppe Penone
- Koen Van den Broek

Bredene

- Joep Van Lieshout
- Joseph Riera I Aragó
- Kati Heck

Oostende

- Jan Fabre
- Louise Bourgeois
- Norbert Schwontkowski

Middelkerke-Westende

- Tom Claassen
- David Cerny
- Luc Zeebroek

Nieuwpoort

- Ilya & Emilia Kabakov
- Daniel Richter
- Ai Wei Wei

Koksijde

Oostduinkerke

- Jane Alexander
- Jan Van Imschoot
- Mimmo Paladino

De Panne

- Bart De Zutter
- Andries Botha
- Chéri Samba